

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bjørn Rangbru, +47 73 19 92 03

Oversending av klage på avslag om felling av ærfugl som gjør skade

I vedtak av 16.9.2020 ga Fylkesmannen avslag på søknad om å felle ærfugl som beiter på blåskjell i anlegg i Ørland og Åfjord kommuner. Fylkesmannen mente at skader og ulemper forårsaket av faunaen må påregnes når blåskjell ikke er beskyttet. Vedtaket er påklaget. Klagen har tilført noen nye opplysninger om gjennomførte forebyggende tiltak. Fylkesmannen har gjort en ny vurdering av saken, men har likevel ikke funnet grunnlag for å endre vedtaket. Klagen tas ikke til følge og oversendes til Miljødirektoratet for endelig vedtak.

Fylkesmannen viser til søknad fra Norgeskjell og Snadder og Snaskum av 7.5.2020 om felling av ærfugl som gjør skade, Fylkesmannens avslag på søknad om fellingstillatelse på ærfugl av 16.9.2020, samt klage på Fylkesmannens vedtak fra Norgeskjell AS av 25.9.2020. Fylkesmannen har vurdert klagen, men opprettholdt vedtaket. Klagen sendes herved til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Søknaden

Fylkesmannen mottok 13.08.2020, via Ørland kommune, søknaden om felling av ærfugl som utfører skade på blåskjellanlegg i Ørland og Åfjord kommuner. I søknaden informeres det om at ærfugl er et stort problem da de beiter i anleggene, og at de risikerer å miste mange tonn med blåskjell i uka om ikke strakstiltak blir gjennomført. Skadelidte opplyser at det er flokker på totalt ca. 400 individer av ærfugl i anleggene. Disse flokkene vil ifølge skadelidte kunne tømme et anlegg på ca. 200 000 kg på en liten uke, hvis det ikke utføres tilsyn. Dette har en salgsverdi på ca. 5 millioner kroner.

Skadelidte opplyser at de aktivt jobber med å skremme ærfugl med bruk av båt, men at det er mest effektivt å få dem bort fra anlegget når det felles fugler når det er store flokker i området. Skadelidte ser det som nødvendig å felle ærfugl. Det søkes om å få felle hanner av ærfugl. Vedlegg. 1.

Fylkesmannens behandling av søknaden

Fylkesmannen vurderte søknaden om felling av ærfugl som gjør skade med utgangspunkt i § 3-6 i Forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (viltforskriften), 1.4.2020. Fylkesmannen har beslutningsmyndighet etter § 3-6 og kan etter søknad gi tillatelse til uttak av ærfugl for å stanse eller avverge skade etter en vilkårsvurdering (§ 3.3). Fylkesmannen gjorde følgende vilkårsvurdering 16.09.2020;

- a. Fylkesmannen vurderer at skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning. Ut fra tilgjengelig informasjon vurderer Fylkesmannen vilkåret som oppfylt.
- b. Hva som forstås med kravet «rimelig utstrekning», vil til enhver tid være gjenstand for skjønn. Momenter som vesentlig økning i arbeidsinnsats og eller investeringer som medfører vesentlige økonomiske utlegg vurderes som rimelig av Fylkesmannen. Dette gjelder spesielt dersom skadene opptrer flere ganger. Det er gjennomført noe forebyggende tiltak. Ifølge skadelidte jobbes det aktivt med å skremme ved å kjøre båt etter ærfuglen. Skadelidte mener det mest effektive er å felle ærfugl når det er store flokker. Sakspapirene viser også at det tidligere år er innvilget skadefelling flere ganger (kommunene har innvilget). Ut fra den tilgjengelige informasjonen ser det ikke ut til at det er forsøkt å etablere noen form for fysisk sperre som hindrer ærfugl å få tilgang til blåskjell i anleggene. Det er heller ikke noe informasjon om det er forsøkt å flytte skadeutsatte anlegg til områder hvor det er færre ærfugler. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen vilkåret som delvis oppfylt.
- c. Ifølge skadelidte er det mange individer av ærfugl som beiter på blåskjell i anleggene. Ærfuglen lever i flokk store deler av året. Hvis en flokk ligger ved et blåskjellanlegg er det grunn til å tro at de fleste individene i flokken beiter på blåskjellene. Uttak vil kunne rettes mot skadegjørende individer, men for hoveddelen av de skadegjørende individene vil det ikke kunne gjennomføres uttak. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen likevel vilkåret som oppfylt.
- d. Erfaringer fra tidligere innvilgede fellingstillatelser tyder på at utfordringene med ærfugl som beiter i anleggene ikke blir løst om det innvilges fellingstillatelser på noen individer. Ærfuglen kan bli relativt gammel (over 20 år) og individene vil huske hvor det er lett tilgjengelige matkilder, som skjellanlegg. Det er derfor grunn til å tro at individene vil komme tilbake år etter år så lenge det er lett tilgjengelig mat. I tillegg vil trolig voksenfuglene ta med seg ungene til matkildene slik at de også blir kjent med hvor det er enkelt å finne mat. Det er grunn til å tro at felling av ærfugl kan ha en kortvarig lokal effekt på skadebildet. I dette tilfellet er det søkt om felling av ærfugl som gjør skade innenfor et svært stort område (12 skjellanlegg ifølge Fiskeridirektoratet), og det søkes om fellingstillatelse over flere måneder. For å stoppe eller begrense en skadesituasjon i dette store området i en periode på flere måneder, må det trolig felles et større antall fugler. Det er ikke ønskelig ut fra artens bestandsutvikling og forvaltningsstatus. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen at vilkåret ikke oppfylles.
- e. Ærfuglen har en ugunstig bestandsutvikling. Den er ført opp på den norske rødlisten (2015) som Nær Truet, på den svenske som Sterkt Truet (2020), og den globale som Nær Truet (2015). Bestandene synes å gå tilbake de fleste steder. Det er trolig flere årsaker til denne tilbakegangen; tett bestand av mink som predaterer ærfugl, jakt som utøves på Sør- og Østlandet, økende havørnbestand som predaterer på ærfugl, forstyrrelser i hekkeområder, dårligere kondisjon og overlevelse forårsaket av forstyrrelser i fødesøksområder, dårligere kondisjon forårsaket av endret næringstilgang som følge av endringer i livsmiljøet, mm. Individene som er i Trøndelag om vinteren er både «stedegne og langveisfarende». Det er blant annet kjent at ærfugl trekker fra Østersjøområdet til Midt-Norge for å overvintre og har returtrekk om våren. Som en følge av dette er det grunn til å anta at det er individer fra den svenske bestanden, som er sterkt truet, i Midt-Norge vinterstid. Ærfugl har på grunn av sin status stor nasjonal forvaltningsinteresse (kilde Miljødirektoratet). Denne «merkelappen» indikerer at arten har stor interesse nasjonalt. Fylkesmannen vurderer det som ugunstig for ærfuglens situasjon å innvilge felling i et så stort omfang som må til for å stoppe skadesituasjoner i dette området. Fylkesmannen mener det vil kunne bidra til å styrke artens negative bestandssituasjon. Fylkesmannen mener at vilkåret ikke oppfylles.

Fylkesmannen gjorde en avveining mellom den beskrevne skadesituasjonen, muligheter for ytterligere forebyggende tiltak, mulighetene til å stoppe eller begrense skadesituasjonen ved å felle

noen ærfugl i et så stort område, og bestands- og forvaltningsstatus til ærfugl. Fylkesmannen vurderte at et mindre uttak av ærfugl i et så stort område over en lang periode i liten grad var egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen (pkt. d). Fylkesmannen mente at erfaringer med tidligere søknader om felling og innvilgede fellingstillatelser fra kommunene støttet en slik vurdering. Videre fremhevet Fylkesmannen at ærfuglen har en ugunstig bestandsutvikling, og det var ikke ønskelig å forverre denne ved å innvilge fellingstillatelser (pkt e). Fylkesmannen nevnte også at det under høringer på søknader om etablering av skjellanlegg, påpekes at det ofte er utfordringer mellom vilt- og næringsinteresser. Fylkesmannen nevner i høringsuttalelser at skader av vilt må påregnes ved etablering av skjellanlegg og at tiltakshaver selv bør iverksette tiltak for å forebygge skader. Fylkesmannen vurderte ut fra foreliggende informasjon at det ikke var grunnlag for å innvilge fellingstillatelse på ærfugl, og søknaden ble avslått. Vedlegg 2.

Klagen

Fylkesmannen mottok klage på avslaget om felling av ærfugl fra Norgeskjell AS 25.9.2020. Klager skriver at det i perioder er store flokker med ærfugl som har tilhold i anleggene hvor de beiter skjell, og gjør skade slik at mye skjell faller av. Klager skriver at ærfugl som gjør skade kan renske hele anlegg for blåskjell, og at dette har meget stor økonomisk betydning. Klager skriver at de bruker store ressurser til å holde fuglene vekk fra anleggene, hovedsakelig ved å patruljere med båt. Klager skriver at erfaring viser at å felle noen få individer har stor betydning på hvor hurtig fuglene kommer tilbake til anleggene, og dermed er en effektiv måte å hindre skader på blåskjellanleggene. Klager er uenig i Fylkesmannens konklusjon om at det ikke er effektivt å felle noen få fugler, og at felling av 5 hanner ikke vil true arten. Det opplyses også at det er forsøkt med laser og ulike typer fugleskremmel, uten at det har hatt langvarig effekt på ærfuglen. Klager ber om at vedtaket omgjøres og at det gis tillatelse til felling av 5 hanner av ærfugl. Vedlegg 3.

Fylkesmannens behandling av klagen

Etter mottatt klage tar Fylkesmannen saken opp til ny vurdering. Fylkesmannen har beslutningsmyndighet etter, § 3-6 i Forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark (viltforskriften) 1.4.2020, og kan etter søknad gi tillatelse til uttak for å stanse eller avverge skade etter tidligere nevnte vilkårsvurdering:

- a. Fylkesmannen har ikke endret vurdering av oppfylt vilkår som følge av klagen. Fylkesmannen vurderer at skaden er av vesentlig økonomisk betydning og vilkåret som oppfylt.
- b. Skadeforebyggende tiltak er i noen utstrekning forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak. Klager gir noe mer beskrivelse av gjennomførte forebyggende tiltak. Ut fra mottatt informasjonen ser det ikke ut til at det er forsøkt å etablere noen form for fysisk sperre som hindrer ærfugl å få tilgang til blåskjell i anleggene. Det er heller ikke noe informasjon om det er forsøkt å flytte skadeutsatte anlegg til områder hvor det er færre ærfugler. Fylkesmannen har ikke endret vurdering av oppfylt vilkår som følge av klagen. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen vilkåret som delvis oppfylt.
- c. Uttak vil kunne rettes mot skadegjørende individer, men for hoveddelen av de skadegjørende individene vil det ikke kunne gjennomføres uttak. Fylkesmannen har ikke endret vurdering av oppfylt vilkår som følge av klagen. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen vilkåret som oppfylt.
- d. Problemene med ærfugl som beiter skjell i anleggene virker å være årvisse. Ut fra foreliggende informasjon kan det tyde på at Norgeskjell AS har et årlig behov for å felle ærfugl. Ærfuglen kan bli relativt gammel (over 20 år) og individene vil huske hvor det er lett tilgjengelige matkilder, som skjellanlegg. Det er derfor grunn til å tro at individene vil komme tilbake år etter år så lenge det er lett tilgjengelig mat. I tillegg vil trolig voksenfuglene ta med seg ungene til matkildene slik at de også blir kjent med hvor det er enkelt å finne mat. Det er

grunn til å tro at felling av ærfugl kan ha en kortvarig lokal effekt på skadebildet. I dette tilfellet er det søkt om felling av ærfugl som gjør skade innenfor et svært stort område (12 skjellanlegg ifølge Fiskeridirektoratet), og det søkes om fellingstillatelse over flere måneder. For å stoppe eller begrense en skadesituasjon i dette store området i en periode på flere måneder, år, må det trolig felles et større antall fugler. Erfaringer fra tidligere innvilgede fellingstillatelser, over flere år, tyder på at utfordringene med ærfugl som beiter i anleggene ikke blir løst om det innvilges fellingstillatelser på noen individer. Utfordringene synes å være årvisse. Fylkesmannen vurderer at det ikke kan innvilges årlige fellingstillatelser på ærfugl for å redusere skadene. Det er ikke ønskelig ut fra artens bestandsutvikling og forvaltningsstatus. Fylkesmannen mener at de gjennomførte uttakene viser at de ikke er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen på lang sikt. Fylkesmannen har ikke endret vurdering av oppfylt vilkår som følge av klagen. Ut fra foreliggende informasjon vurderer Fylkesmannen at vilkåret ikke oppfylles.

- e. Ærfuglen har en ugunstig bestandsutvikling. Den er ført opp på den norske rødlisten (2015) som Nær Truet, på den svenske rødlisten som Sterkt Truet (2020), og den globale rødlisten som Nær Truet (2015). Bestandene synes å gå tilbake de fleste steder. Ærfugl som art har status "stor nasjonal forvaltningsinteresse". Fylkesmannen vurderer at årvisse fellingstillatelser vil kunne bidra til artens negative bestandssituasjon. Fylkesmannen har ikke endret vurdering av oppfylt vilkår som følge av klagen. Fylkesmannen mener at vilkåret ikke oppfylles.

I denne saken er det fortsatt en avveining mellom den beskrevne skadesituasjonen, muligheter for ytterligere forebyggende tiltak, mulighetene til å stoppe eller begrense skadesituasjonen ved å felle noen ærfugl i et så stort område, og bestands- og forvaltningsstatus til ærfugl. Fylkesmannen vurderer gjennom behandling av klagen, på nåværende tidspunkt, og ut fra foreliggende informasjon, at det ikke er grunnlag for å innvilge fellingstillatelse på ærfugl for skjellanleggene i Ørland og Åfjord kommuner.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannen har vurdert saken på nytt, men ikke funnet grunnlag for å endre vedtaket av 16.9.2020. Vedtaket opprettholdes. Klagen oversendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Bjørn Rangbru
seniorrådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

- 1 Vedlegg 1: 07.05.2020 Søknad om fellingstillatelse på ærfugl.
- 2 Vedlegg 2: 16.09.2020 Avslag på felling av ærfugl.
- 3 Vedlegg 3: 25.09.2020 Klage fra Norgeskjell AS
- 4 Vedlegg 4: 25.07.2020 Tillatelse til felling av ærfugl fra Ørland kommune
- 5 Vedlegg 5: 12.08.2020 Melding fra Norsk Ornitologisk Forening om ugyldig vedtak.

Kopi til:

Ørland kommune	Postboks 43	7159	BJUGN
NORSK ORNITOLOGISK FORENING	Sandgata 30B	7012	TRONDHEIM
Åfjord kommune	Øvre Årnes 7	7170	ÅFJORD
NORGESKJELL AS	Austdalsveien 258	7170	ÅFJORD